

Saxones Britanniam venerunt, & à Vortigerno suscepti sunt Fælice & Tauro Consulibus.

Ab anno quo Saxones venerunt in Britanniam, & à Vortigerni suscepti sunt, usque ad *Decium Valerianum anni sunt 69.

* Alibi
D. ius
P. linus.

Ratione igitur ita subducta adventus Anglo-Saxonum in Britanniam fuit anno Theodosii junioris 21. quod proxime ad Bedæ calculum accedit, salutis nostræ 428. tunc enim Fælix & Taurus consulatum gesserunt, & omnia personis & temporibus undique cohærent. Hoc etiam admonere libet, sed Criticum non agam, in Gildæ exemplaribus plurimis, unde Beda illud de Aëtio desumpsit, legi Agitio 111 Consule, aliis sine numeri adjectione. Aegitio, & in uno Aequitio Cos. sed ad hoc tempus nullum ego nomine Consulem in Fastis video, nisi Consulem extraordinarium fuisse opinemur.

Saxonum
victoria.

Quocunque sane tempore venerint, singularem animi altitudinem cum prudentia conjunctam ostenderunt. Brevi enim tempore eorum res civibus, moribus, agris ita adolevit, ut prosperrima atque pollentissima fuerit, eorumque victoria quodammodo plena & absoluta. Victi etenim omnes ingentem, leges, nomen, linguamque vincentium, præter pauculos quos locorum asperitas in occiduo tractu tutata est, concesserunt. Nam præ te Angliam pars longe maxima Scotiæ ab Anglo-Saxonibus occupata (Sassones enim sylvestribus & veris Scotis etiamnum vocantur) eadem qua nos lingua, dialecto parum variata, utitur. Quam nos cum illis annos jam 1150 quodammodo illibatam, simulque regionis possessionem conservavimus. Ut vanum falsumque comprobetur (ut id genus alia) quod Saxonum vates cecinerunt, cum in hanc insulam vela panderent, eos tantum tercentum annos infessuros, centum vero & quingentis eorum sæpius vastaturos. Res & locus nunc postulare videntur ut de priscis Saxonum majorum nostrorum moribus aliquid attexatur, & attexam sane quæ observavi.

Saxonum
mores.

Natio hæc omnis Saxonica erat bellicosissima, animi magnitudine, corporis viribus, laborum tolerantia, Germanorum fortissimi habiti, ut inquit Zosimus. Romanis maxime formidati, quia repentini, ut habet Marcellinus. Virtute & agilitate terribiles, ut inquit Orosius. Saxonia inaccessa paludibus, & in viis septa regionibus. Quæ licet belli curam videatur augere, & ipsa frequenter accessit Romanis triumphis captiva; validissimum genus hominum perhibetur, præstans cæteris in piraticis, tamen myoparonibus non viribus nititur, fuga potius, quam bello parata. Ut prodit Egessipus. Quem Isidorus sequutus. Saxonum gens in Oceani maris littoribus & paludibus in viis sita, virtute atque agilitate habilis. Vnde & appellata, quod sit durum & validissimum genus hominum, & præstans cæteris piraticis. Homines statura procera, membrorum compositione, & lineamentorum conformatione conspicui. Vnde Witichindus Monachus de his Saxonibus: Mirati sunt Franci præstantes corpore & animo viros, & novum habitum, arma quoque & diffusas scapulas cæsarie, & supra omnia ingentem animi constantiam. Vestiti erant sagis & armati longis lanceis, & subnixi stabant parvis scutis, & cultellos magnos ad renes habebant. Antea tamen capillos ad cutem tondere Britannia.

Lib. 9, cap.
2 Orig-
inum.

nisi circa verticem, & lamina caput incingere solebant, quod his versibus docet Sidonius Apollinaris:

Istic Saxona cerulum videmus
Adfuetum ante salo solum timere,
Cujus verticis extimas per oras
Non contenta suos tenere morsus
Altat lamina marginem comarum.
Et sic crinibus ad cutem recisis,
Decrescit caput, additurque vultus.

Quod ad vestimenta attinet, ex his Pauli Diaconi de Longobardis intelligas, Vestimenta erant laxa, & maxime linea, qualia Anglo-Saxones habere solebant, ornata institis latioribus vario colore contextis.

Rei maritimæ peritissimi erant, qui diu ita piraticam fecerunt, ut affueti salo, solum, uti ait ille, timerent: & ita maritima Britannia, & Gallia usque ad Hispaniam affixerunt, ut dispositi fuerint per utriusque regionis littora duces & milites ad eorum deprædationes coercendas, qui inde Comites littoris Saxonici per Britanniam, & Galliam, dicti fuerint. Illi nihilominus sæpissime has oras vitilibus suis myoparonibus deprædati sunt.

Littora
Saxonica.

Quo spectant illi Sidonii Apollinaris versus,

Quin & Aremorici piratam Saxona tractus

* Sperabat, cui pelle salum fulcare Britannum

Ludus, & assuto glaucum mare findere lembo.

* id est
timebat.

Imo in Gallia juxta Armoricam in Bajocassini regionem occuparunt, diuque tenuerunt, ut videre est apud Gregorium Turonensem, qui eos Saxones Bajocassinos, ut vulgus Sefnes Besins nuncupavit.

Saxones
Bajocassini.

Quanta immanitate per hæc littora grassati sunt, audi, si placet, ipsum Sidonium. Nuncius, inquit, cum quo dum tui obtentu aliquid sermocinanter extraximus, constanter asseveravit nuper vos classicum in classe cecinisse, atque inter officia nunc nautæ, modo militis, littoribus Oceani curvis inerrare contra Saxonum * pandos myoparones. Quorum quot remiges videris, totidem te cernere putes archipiratas: ita simul omnes imperant, parent, docent, discunt latrocinari, ut nunc etiam, ut quamplurimum caveas, causa subest maxima monendi.

Lib. 8
Epist. ad
Naman-
tium.

Hostis est omni hoste truculentior. Improvisus aggreditur, provivus elabitur, spernit objectos, spernit incautos; si sequatur, intercipit, si fugiat, evadit. Ad hoc exercent illum naufragia, non terrent. Est eis quedam cum discriminibus pelagi non notitia solum, sed familiaritas. Namque ipsa si qua tempestas est, hinc securos efficit occupandos, hinc prospici vetat occupaturos. In medio fluctuum scopulorumque confrago forum, spe superventus leti periclitantur. Præterea priusquam de continenti in patriam vela laxantes, hostico mordaces anchoras vado vellant, mos est remeaturis, decimum quemque captorum per aequales, & cruciarias pœnas, plus ab hoc tristi, quod superstitioso ritu necare, subque collectam turbam periturorum, mortis iniquitate sortis æquitatem dispergere. Talibus se ligant votis, victimis solvunt, & per hujusmodi non tam sacrificia purgati, quam sacrilegia polluti, religiosum putant cædis infausæ perpetratores de capite captivo magis exigere tormenta, quam pretia. Huc & illud ex antiquæ historiæ apud Isidorum fragmento referri possit. Gens Saxonum myoparonibus, non viribus nituntur, fuga potius, quam bello parati. Et hoc Salviani, qui tunc vixit, de barbaris gentibus, Alanorum gens impudica, sed minus perfida, Franci mendaces, sed hospitales, Saxones crudelitatem efferi, sed castitate venerandi. Ea vero animi fir-

* Ciuli.

R

mitate